

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 16.6.2004
COM(2004) 353 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

**Mokslas ir technologijos – Kelias į Europos ateitį – Europos Sąjungos mokslinių tyrimų
rėmimo politikos gairės**

1. LISABONA IR MOKSLINIAI TYRIMAI

1.1. Europos tyrimų erdvė ir „3% nuo BVP tikslas

1. Moksliniai tyrimai, technologijų tobulinimas ir naujovių taikymas yra žinių ekonomikos pagrindas, svarbiausias įmonių konkurencingumo ir užimtumo didinimo veiksnys. Dėl šios priežasties Komisija pranešime apie ES būsimąjį biudžetą¹ kaip vieną iš savo svarbiausių tikslų nurodė Europos mokslinių tyrimų rėmimą ir pasiūlė padidinti jiems skirtą ES biudžeto dalį: visoms veikloms² jis turėtų padvigubėti.
2. 2000 m. kovo mėn. Lisabonoje įvykusi Vadovų Taryba pranešė apie Europos mokslinių tyrimų erdvės iniciatyvą, kurioje pateiktos Europos tyrimų vykdymo rekomendacijos. 2002 m. kovo mėn. Barselonos Europos Vadovų Taryboje buvo nutarta iki 2010 m. Europos mokslinių tyrimų biudžetą padidinti iki 3% nuo bendro vidaus produkto (BVP): du trečdalius šios sumos turi skirti privatus sektorius, vieną trečdalį - vyriausybės. Šiandien Europos Sąjungos moksliniams tyrimams skiriama 2% nuo BVP, ES atsilieka nuo JAV (ten tyrimams skiriama 2,8% nuo BVP) ir Japonijos (tyrimams skiriama virš 3% nuo BVP).
3. Taigi norint pasiekti Lisabonos tikslus, yra būtina stiprinti mokslinius tyrimus Europos lygmeniu.

1.2. Europos mokslinių tyrimų stiprinimas

4. Moksliniai tyrimai tampa vis brangesni, nes jie sudėtingėja per 20 metų vieno vaisto sukūrimo išlaidos padidėjo daugiau nei dvigubai, o vienos naujos mikroelektroninės detalės sukūrimo kaina – daugiau nei 10 kartų. Yra įvairių su tyrimais susijusių poreikių, kurių atskira valstybė narė negali veiksmingai patenkinti.
5. Įgyvendinant Europos pramonės politiką, ypač tokiuose konkurencinguose sektoriuose, kaip informacinės ir komunikacijų technologijos, biotechnologijos ir nanotechnologijos, aeronautikos arba vandenilio energijos technologijos, būtina Europos mastu sutelkti mokslinių tyrimų pajėgas. .
6. Pripažinta, kad Europoje atliekami tyrimai turi „Europos pridėtinę vertę“, kurią sudaro veikslių sutelktumas įvairiose srityse:
  - išteklių „kritinės masės“ sukaupimas, ypač ekonomikos augimą lemiančiose srityse, pavyzdžiui, mikroelektronikos, telekomunikacijų, biotechnologijų ir aeronautikos³;
  - kompetencijos skatinimas esant Europinio lygmens konkurencijai ir tarptautiniam bendradarbiavimui: pavyzdžiui, neuroprionų tinklas apima 52 laboratorijas, kurių tikslas – tirti užkrečiamą spongiforminę encefalopatiją;

---

¹ „Bendros ateities kūrimas – išsiplėtusios Europos Sąjungos politiniai pokyčiai ir biudžetinės priemonės 2007–2013 m.“, COM (2004) 101, 2004 2 10.

² Įskaitant veiklą kosminės erdvės saugumo srityse.

³ Pavyzdžiui, projektas skirtas priartėjimo ir nusileidimo technikai gerinti.

- „katalizės“ metodo taikymas nacionalinėms iniciatyvoms ir geresnis valstybių narių veiksmų koordinavimas srityse, kurios aktualios kai kurioms šalims (gamtos stichijų pavojus) arba yra susijusios su visomis valstybėmis (klimato kaita)⁴.
7. Europos finansavimo didinimas padėtų pasiekti „3% nuo BVP tikslą“, kurį ES įgyvendina naudodama Veiksmų planą⁵, apimantį daug papildomų priemonių skirtų privačioms investicijoms į mokslinius tyrimus didinti⁶.
  8. Pirmiausia to siekiama veiklą finansuojant iš ES biudžeto ir valstybių narių nacionalinių biudžetų (tam tikrose srityse ir tam tikrose valstybėse Sąjungos parama atitinka papildomą nacionalinę paramą). Iš esmės tai reiškia, jog nacionalinis finansavimas dėl to neturi proporcingai mažėti - to neturi leisti politinis valstybių narių įsipareigojimas bei ES pavyzdys.
  9. Sutelktos pastangos ES lygmeniu visų pirma sukels stiprų ir specifinį svėro efektą privačioms investicijoms tyrimų srityje. Europos įmonės į tyrimus investuoja mažiau nei tokios pat Amerikos ir Japonijos įmonės. Dažnai jos investuoja už Europos ribų⁷. ES teikiamas finansavimas gali paskatinti jas daugiau investuoti Europoje, taip prisidedant prie:
    - didelių technologinių projektų rengimo, kurie Europos mastu apjungtų įmones ir universitetus, ir į kuriuos būtų žiūrima tik ES mastu;
    - žmogiškųjų išteklių stiprinimo: atsižvelgiant į „3% nuo BVP tikslą“, siekiama mokslininkų skaičių Europoje padidinti iki 8 tyrėjų 1000 aktyvių asmenų kaip Jungtinėse Valstijose (šiandien 1000 aktyvių asmenų tenka 6 mokslininkai);
    - kritinės masės „kompetencijos centrų“⁸, galinčių pritraukti privačias investicijas, steigimo.

1.3. Kompetencija ir inovacijų diegimas – Europos pramonės konkurencingumą didinančios priemonės

10. Viena iš Lisabonos darbotvarkės vykdymo sąlygų yra gerai matomų Europos kompetencijos centrų, pasirengusių tarptautiniam bendradarbiavimui ir pritraukiančių geriausius visų šalių mokslininkus, kūrimas. Tai būtina, siekiant sustiprinti Europos vaidmenį pasaulio technologijų rinkoje ir inicijuojant tyrimus globalioms problemoms spręsti. Es turi padėti kurti tokius centrus skatindama kompetenciją per paramą bendradarbiavimui bei konkurencijos didinimą Europos lygmeniu.

⁴ Turintis 2,2 mln. eurų biudžetą tyrimas augalų genomo srityje koordinuoja 12 nacionalinių programų, kurios iš viso sudaro 133 mln. eurų; atitinkamai mikronanotechnologijų tyrimams tenka 2,5 mln. eurų ir 139 mln. eurų.

⁵ „Investicijos į tyrimus: Europos veiksmų planas“, COM (2003) 226, 2003 6 4.

⁶ Priemonės susijusios su tyrimų ir inovacijų apmokestinimu, pavyzdžiui, „tyrimų mokesčių kreditavimas“, kuris gali būti taikomas Europos lygiu.

⁷ Pavyzdžiui, Europos farmacijos kompanijos yra linkusios sutelkti savo investicijas į tyrimus JAV, paprastai didžiuosiuose Rytų pakrantės universitetuose.

⁸ Žr. Komisijos komunikatą „Universitetų vaidmuo žinių Europoje“, COM (2003) 58, 2003 2 5.

11. Europa neturi pakankamai pajėgumų žinias paverstiprekėmis ir paslaugomis, ypač jas komercializuoti taip, kad jos būtų ekonomiškai sėkmingos. Europos įmonės registruoja 170 patentų per metus vienam milijonui gyventojų, palyginti su 400, kuriuos užregistruoja Amerikos kompanijos. Komercinis Europos Sąjungos deficitas aukštųjų technologijų gaminiams yra apie 23 mlrd. eurų per metus⁹.
12. Šiandien ES vykdo daugelį veiklų remiant tyrimus smulkaus ir vidutinio verslo įmonėse ir jų pačių labui; , plėtojant rizikos kapitalo fondus, mokslo ir technologijų parkus, inkubatoriuss ir regionines inovacijų politikas; perduodant technologijas ir valdant intelektinę nuosavybę bei patentus Šios veiklos turi būti racionalizuotos ir perskirstytos į nuoseklią būtinų išteklių visumą. Šiuo tikslu bus pradėti kitos bendrosios programos rengimo darbai.

1.4. Europos Sąjungos bendrosios tyrimų programos supaprastinimas

13. ES 6-oji bendroji. programa (2002–2006 m.) mokslui ir technologijoms (MTP) remti sulaukė didžiulio atsako. Iki šiol iš viso yra pateikta 28 000 paraiškų atlikti tyrimus, apimančių 150 000 institucijų iš 50 šalių. 200 didelių tarptautinių mokslinių tyrimų tinklų ir projektų buvo pradėti tokiose srityse, kaip „pogenominiai“ vaistų taikymo metodai, mikroelektroninės nanometro dydžio dalelės, tai pat 55 programų bendro tinklo sukūrimas maisto saugos ir retų ligų klausimais.
14. Tačiau bendroji programa yra ir savo sėkmės auka. Iš tūkstančių gautų paraiškų dėl išteklių stokos paramą gavo tik viena iš penkių. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad buvo įmanoma finansuoti tik mažiau nei 50% itin aukštos kokybės projektų¹⁰.
15. Bendroji programa, turėdama keletą priemonių, turi patenkinti skirtingus poreikius: stiprinti ir bendradarbiavimą, ir konkurenciją; remti ir fundamentinius, ir taikomuosius tyrimus; remti ir spontaniškus projektus, ir politinio pasirinkimo nulemtas iniciatyvas, ir kt. Nepaisant pastaruoju metu padarytos pažangos, tokios kaip kontraktų pasirašymo sąlygų supaprastinimas, projektų įgyvendinimo sąlygas dar galima gerinti.

2. ŠEŠI PAGRINDINIAI TIKSLAI

16. Kad ES veiklų poveikis būtų didesnis, siūloma jas įgyvendinti atsižvelgiant į šešis pagrindinius tikslus. Siekiant pradėti veiksmingas veiklas, būtina atitinkamai padidinti moksliniams tyrimams skirtą ES biudžeto dalį. Finansinė parama būtų teikiama remiantis trimis principais: pusiausvyra tarp esamos ir naujos veiklos; pusiausvyra tarp mokslo laimėjimų ir jų pritaikymo pramonėje; pusiausvyra tarp paramos žmogiškiems ištekliams ir materialiams tyrimų pajėgumams..

2.1. Europos kompetencijos centrų sukūrimas bendradarbiaujant laboratorijoms

17. Paramos programos, skatinančios daugiašalį mokslinių tyrimų centrų, universitetų ir įmonių bendradarbiavimą, turi pastebimą poveikį:

---

⁹ Europos Komisija „Mokslo ir technologijų statistika Europoje“, 2003 m. leidimas.

¹⁰ Biudžetiniais terminais, *įsipareigojimai siekė 99,98%, o mokėjimai – 96,9%. ??? (N.K.)*

- tyrimų kokybei Europoje, kurią šios programos padeda gerinti, kartu skatinant tyrimų matomumą pagrindinėse augimo srityse;
  - žinių ir pasiektų rezultatų sklaidimui Europos Sąjungoje bei tyrėjų gebėjimams įsitraukti į itin svarbių projektų vykdymą.
18. 6-oji bendroji programa pasipildė naujais projektų įgyvendinimo būdais - „kompetencijos tinklais“ ir „integruotais projektais“, kurie per Europos kompetencijos centrus skatina struktūrizuoti mokslinius tyrimus Europoje¹¹.
19. Tyrėjai turi gebėti pilnai pasinaudoti šiomis galimybėmis, taip pat ir mažesniais projektais, atsižvelgdami į savo interesus ir poreikius¹². Buvo sudaryta ekspertų grupė, vertinanti naujų 6-osios bendrosios programos priemonių veiksmingumą įpusėjus programai. Ši ekspertų grupė, vertinimą grindžianti anketomis ir programos dalyvių arba kandidatų-dalyvių apklausomis, artimiausiu metu pateiks savo pasiūlymus.

2.2. Europos technologijų iniciatyvo

20. Komisijos ir pramonės atstovų iniciatyva pradedamos įgyvendinti „technologijų platformos“, kurios Europos mastu jungia įmones, mokslinių tyrimų institutus, finansų ir vykdomosios valdžios institucijas, siekiant nustatyti bendrą tyrimų darbotvarę, kuri turėtų mobilizuoti kritinę masę viešųjų ir privačių išteklių tiek nacionalinio, tiek Europinio lygmens. -
21. Ši priemonė yra ir bus taikoma tokiose srityse kaip energetika (vandenilio energijos technologijos, fotovoltinė saulės energija), transportas (oronautika), mobiliosios komunikacijos, instaliuotosios sistemos arba nanoelektronika. Ypač būtina nustatyti tinkamą teisinį reguliavimą, reikalingą bendrai tyrimų darbotvarkei įgyvendinti.
22. Dažnai darbotvarę galima vykdyti naudojant integruotus projektus. Kai kuriais retais atvejais gali būti taikytinas „visos Europos“ požiūris, kuris apima didelių „bendrų technologinių iniciatyvų“ vykdymą. Tinkama struktūra jų įgyvendinimui yra institucijos, veikiančios pagal Sutarties 171 straipsnį¹³, – t.y. bendra įmonė.

2.3. Kūrybiškumo fundamentinių mokslų srityje stiprinimas, skatinant konkurenciją tarp europinio lygmens tyrėjų grupių

23. Atvira konkurencija ir parama geriausioms pavienėms tyrėjų grupėms Europos lygmeniu skatintų Europos tyrėjų dinamiškumą, kūrybiškumą ir kompetenciją, kartu didinant jų matomumą. Tuomet tyrimų rezultatai būtų pastebimesni. Tarp mokslo bendruomenės atstovų dvejus metus vyko diskusijos dėl fundamentinių tyrimų ir

¹¹ Pavyzdžiui, bioenergijos kompetencijos tinklas, kuris neseniai buvo pristatytas, apimantis 24-ias trylikos Europos šalių institucijas, arba Europos tyrimų projektas, skirtas naujoms degimo variklių sistemoms, apimantis visus didžiuosius Europos automobilių gamintojus.

¹² Pavyzdžiui, parama kompetencijos tinklams turėtų būti teikiama, kai yra gebėjimai ir motyvacija nedidelį skaičių departamentų integruoti kaip instituciją.

¹³ „Bendrija gali steigti įmones arba bet kokias kitas struktūras reikalingas optimaliai įgyvendinti Bendrijos tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracines programas.“

„Europos tyrimų tarybos“, ir 2004 m. sausio mėn.¹⁴ Komisija perkėlė tai į politinį lygmenį Buvo pabrėžta, kad reikia:

- didinti paramą fundamentiniams tyrimams, atsižvelgiant į tai, kad pramonėje vis labiau pripažįstamas šių tyrimų vaidmuo, ekonomikos rezultatams;
- Europos lygmeniu didinti paramą šiems tyrimams, sukuriant paramos mechanizmą mokslinių tyrimų projektams, kuriuos vykdo Europos mastu konkuruojančios pavienės mokslininkų grupės.

24. Komisija siūlo sukurti tokį mechanizmą: projektus siūlytų tyrėjai savo iniciatyva, jų pačių pasirinktomis temomis jų neribojant. Jie būtų atrenkami, nereikalaujant daugiašalio bendradarbiavimo, remiantis jų moksline kokybe, vertinimą atliekant kolegoms¹⁵.

2.4. Europospatrauklumo stiprinimas siekiant pritraukti geriausius mokslininkus

25. ES tikslas – sudaryti palankias sąlygas siekti mokslininko karjeros¹⁶, išlaikyti tyrėus Europoje ir pritraukti geriausius mokslininkus iš kitų valstybių. Atsižvelgiant į augančią pasaulinę konkurenciją, reikia stiprinti „Marie Curie“ veiklas, kurios šiuo tikslu ir vykdomos, ypač daug dėmesio skiriant:

- jaunimo pritraukimui į mokslą ir pirminiam jaunųjų mokslininkų rengimui per mokymosi, ypač tarpdisciplininio, struktūrizavimą; –
- moterų vaidmeniui ir jų vietai moksliniuose tyrimuose;
- žinių perdavimui, ypač technologijų atžvilgiu mažiau pažengusiems regionams ir smulkaus ir vidutinio verslo įmonėms;
- tarptautiniam mokymo ir mobilumo aspektui, skatinant mainus su kitais pasaulio žemynais;
- mokymuisi visą gyvenimą ir karjeros galimybėms¹⁷.

2.5. Europai svarbių tyrimų infrastruktūrų plėtojimas

26. Įsteigus Europos strategijų forumą dėl tyrimų infrastruktūrų (ESFRI)¹⁸, Europoje buvo žengtas svarbus žingsnis tobulinant tyrimų infrastruktūrą. Iki tol ES veikla iš esmės apsiribojo parama tarptautinei prieigai prie infrastruktūrų bei tyrimų projektams, skirtiems infrastruktūroms gerinti.

27. Pasiūlyta sustiprinti šią veiklą suteikiant paramą kuriant ir eksploatuojant naujas Europai aktualias tyrimų infrastruktūras, kurios sukurtos remiantis transeuropiniuose

---

¹⁴ COM (2004) 9, 2004 1 14.

¹⁵ Apie šių veiksmų vykdymo sąlygas žr. 5.1.2 punktą.

¹⁶ Kaip teigiama Komisijos komunikate „Mokslininkai Europos tyrimų erdvėje: viena profesija, įvairiapusė karjera“, COM (2003), 2003 7 18.

¹⁷ Apie šių veiksmų atlikimo sąlygas žr. 5.1.2 punktą.

¹⁸ ESFRI : Europos strateginis tyrimų infrastruktūrų forumas.

tinkluose (TENs¹⁹) panaudotu mechanizmu, pagrįstos modeliu, panaudotu laisvų elektronų lazerio ir nanoelektronikos įrengimų paramai Europos augimo iniciatyvoje.

28. Šis požiūris taip pat bus taikomas suteikiant paramą svarbiausioms paslaugoms, reikalingoms Europos mokslo bendruomenei: paskirstytos komunikacijų infrastruktūros (GEANT elektroninių tinklų tarpusavio ryšio projektas, GRID projektas) arba elektroninių mokslo publikacijų archyvavimo sistemos, bioinformatikos duomenų bazės.

2.6. Nacionalinių tyrimų programų koordinavimo gerinimas

29. ES 6-osios bendrosios programos kontekste buvo įdėta daug pastangų, sėkmingai gerinant nacionalinių tyrimų programų koordinavimą, ir šias pastangas reikia toliau stiprinti. Į jas įeina finansinių resursų, skirtų ERA-NET veiklai, jungiant nacionalines programas į tinklą, didinimas finansinės paramos per ERA-NET atliekamiems tyrimams išplėtimas ir didesnės pastangos siekiant tarpusavio atvirumo.

30. Europos Sąjungos dalyvavimo nacionalinėse pagal Sutarties 169 straipsnį²⁰ bendrai vykdomose programose tikslas – reali integracija. Klinikinių tyrimų platformų susijusių su socialinėmis ligomis, pavyzdys, nors ir turintis keletą specifinių požymių, leidžia daryti tam tikras išvadas. Atrodytų, 169 straipsniu pagrįstų programų įgyvendinimas lengviausias yra tada, kai valstybės narės pradeda programas. Tačiau didžiausia nauda yra tose srityse, kuriose veikia nacionalinės struktūros. Reiktų taikyti šį principą :

- srityse, kuriose valstybės narės yra tvirtai pareiškusios apie savo finansinius įsipareigojimus;
- kaip bendradarbiavimo paramos „kintamos geometrijos“ priemonę nedidelėje valstybių narių grupėje;
- panaudojant veiksmingiausias sprendimų priėmimo mechanizmus: veiksmų „paketai“ tuo pat metu turi būti patvirtinti Ministrų Tarybos ir Europos Parlamento, arba įtvirtinti reglamente.

31. Kartu svarbu stiprinti Europos tarpvyriausybinių mokslo organizacijų ir ES ryšius. Šiandien šios organizacijos²¹ turi galimybę pateikti paraiškas. ES privalėtų turėti galimybę tiesiogiai remti tam tikrą šių organizacijų veiklą, jeigu tokia ES mastu daroma veikla teikia naudos Europai.

---

¹⁹ TENs : transeuropiniai tinklai.

²⁰ „Vykdamas daugiametę bendrąją programą, Bendrija, susitarusi su suinteresuotomis valstybėmis narėmis, gali numatyti nuostatą dėl dalyvavimo kelių valstybių narių tyrimų ir eksperimentinės plėtos programose, taip pat ir struktūrose, sukurtose šioms programoms vykdyti“.

²¹ Pirmiausia CERN (Europos branduolinių tyrimų organizacija), EMBO (Europos molekulinės biologijos organizacija), EMBL (Europos molekulinės biologijos laboratorija) ir ESO (Europos pietų pusrutulio observatorija) kartu su kitų organizacijų atstovais per EIRO forumą.

3. MOKSLINIŲ TYRIMŲ GERINIMAS ES

3.1. 25 ir daugiau Europos valstybių potencialo panaudojimas

32. Kad būtų įgyvendinta Lisabonos strategija, visoms ES mokslinių tyrimų institucijoms reikia suteiktigalimybes siekti aukštesnio profesionalumo. Galėdamos kartu su moderniomis kitų šalių laboratorijomis dalyvauti vykdant mažus projektus, jaunų mokslininkų grupės arba mažiau įtakingos institucijos turės galimybę pasinaudoti tarptautinio bendradarbiavimo vaisiais, kartu įgyti patirties, kuri leis prisidėti prie sudėtingų projektų vykdymo. Mainai taip pat padės sustiprinti žinių pagrindą visose Europos Sąjungos šalyse.

33. Pastaraisiais metais šalyse kandidatėse buvo remiami kompetencijos centrai. Svarbu, kad kompetencija ir toliau būtų stiprinama, didinamas jos matomumas ir toliau specifinių iniciatyvų dėka ji būtų skatinama susijusiuose regionuose, taip pat kad toliau būtų tobulinami žmogiškieji ištekliai, gerinami mainai ir jų įtraukimas į tinklus, modernizuojama įranga bei tobulinimas bei vertinimas..

3.2. Papildomų struktūrinių fondų panaudojimas

34. Dalis struktūrinių fondų yra skirta tyrimų gebėjimams stiprinti: vietinėms tyrimų infrastruktūroms, žmogiškiesiems ištekliams, tarpinių organizacijų tarp universitetų ir smulkaus bei vidutinio verslo įmonių kūrimui. Lisabonos strategija, pasiūlius sanglaudos politikos reformą, tapo viena iš pagrindinių priemonių struktūrinių fondų intervencijos į tikslinių regionų konvergenciją, taip pat tai yra vienas esminių pagrindų tikslinių regionų programose „Regioninė konkurencija ir užimtumas“.

35. Siekiant deramai pasinaudoti reformų teikiamaomis galimybėmis, būtina:

- papildyti ES tyrimų biudžetą struktūrinių fondų lėšomis, ypač atsižvelgiant į būsimas „ES sanglaudos strategines kryptis“;
- didinti bendrą naudojamąsi fondų lėšomis, pavyzdžiui, sutariant dėl papildomo finansavimo iš struktūrinių fondų, kai projektą, vykdomą „tiksliniame konvergencijos regione“, iš dalies finansuoja bendroji programa.

4. EUROPOS SAJUNGOS PASTANGŲ SUTELKIMAS ESMINIAMS KLAUSIMAMS SPREŠTI

4.1. Europai aktualiausių klausimų apibrėžimas

36. Šis reikalavimas nebus taikomas individualioms mokslininkų grupėms ir tyrėjams. Visais kitais atvejais reikia nustatyti problemas, kurias sprendžiant itin reikalinga ES parama: tai veiklos, įgyvendinamos pagal paraiškas dirbant kartu su mokslo ir pramonės atstovais; technologinės iniciatyvos, pagrįstos 171 straipsniu ir besiremiančios technologinėmis platformomis; programų koordinavimo veiksmai, pagrįsti 169 straipsnio nuostatomis – tai turi būti suderinta su kitomis valstybėmis narėmis.

4.2. Politinių ES tikslų rėmimas

37. Daug dėmesio turi būti skirta temoms, susijusioms su Sąjungos politika, ypač jei moksliniai tyrimai vykdomi per bendradarbiavimą. Šie veiksmai ir toliau skatins plėsti žinias tokiose srityse kaip sveikatos apsauga²², vartotojų teisių apsauga, energetika, aplinkosauga, žemės ūkis ir žuvininkystė, biotechnologijos, informacinės ir komunikacijų technologijos, transportas, švietimas ir mokymas, užimtumas, socialiniai reikalai ir ekonominė sanglauda, teisingumas ir vidaus reikalai²³.

4.3. Dvi Europos Sąjungai naujos sritys: kosminė erdvė ir saugumas

38. Dvi naujos ES sritys, kur moksliniai tyrimai turėtų nulemti specifinių veiksmų atsiradimą – tai kosminė erdvė ir saugumas²⁴.

4.3.1. Paramą įgyvendinant Europos kosminės erdvės politiką

39. Europos kosmoso politika yra įgyvendinama²⁵ atsižvelgiant į pasikeitimus pasaulio politinėje arenoje. Šiuo metu bendradarbiavimo pagrindas yra susitarimas tarp Europos Komisijos ir Europos kosminės erdvės agentūros (ESA). Jis numato plėtoti stiprią mokslinę, technologinę ir pramonės bazę.

40. Ateityje ši politika bus pagrįsta Europos kosminės erdvės programa, pagal kurią moksliniai tyrimai taps lemiamu dalyku, pagrindinį dėmesį skiriant:

- technologijoms įsisavinant kosminę erdvę navigacijos (GALILEO projektas), pasaulinio aplinkos ir saugumo monitoringo (GMES²⁶ sistema) ir palydovinių telekomunikacijų srityse;
- kosminio transporto technologijai, kuri Europai užtikrintų nepriklausomą išėjimą į kosminę erdvę ;
- specifinei mokslinei veiklai kosminėje erdvėje, pavyzdžiui, tarptautinės kosminės stoties panaudojimas ir kita su kosmoso tyrimais susijusi veikla.

4.3.2. Saugumo tyrimų planavimas

41. Saugumas – didžiausias dabartinės Europos iššūkis: žmonių ir valstybės saugumas; transporto ir telekomunikacijų tinklų saugumasesant organizuoto nusikalstamumo ir tarptautinio terorizmo, ypač bioterorizmo, grėsmei.. Saugumo didinimas skatina gilinti žinias kovos su nusikalstamumu, žvalgybos, sekimo srityse, taip pat konfliktų priežasčių analizę.

---

²² Kaip naujausius pavyzdžius galime paminėti gyvūnų ligų prevencijos ir kontrolės tinklą, sukurtą pagal 6-ąją bendrąją programą, arba integruotą projektą, skirtą tirti klimato kaitos poveikiui gėlo vandens ekosistemoms Europoje.

²³ Tai papildoma mokslinė ir techninė parama, kurią Jungtinių tyrimų centras (JRC) tiesiogiai suteikė ES politikos apibrėžimui, vykdymui ir monitoringui.

²⁴ Šie veiksmai iš esmės bus atlikti taikant šešias pagrindines ašis, aprašytas 2 skirsnyje, tačiau turint galvoje šių dviejų sričių specifiką.

²⁵ COM (2003) 17, 2003 1 21 ir COM (2003) 673, 2003 11 11.

²⁶ GMES: – Pasaulinė aplinkos ir saugumo monitoringo sistema.

42. 2004 m. pradžioje šioje srityje buvo pradėti parengiamieji veiksmai. Kitame etape, remiantis aukšto lygio Europos specialistų grupės parengta ataskaita, bus vykdoma Europos saugumo tyrimų programa. Geriau finansuojama ši programa turėtų tokius tikslus:
- didinti Europos gyventojų saugumą, pavyzdžiui, civilinės saugos arba kovos su bioterorizmu srityse;
  - padėti Europos Sąjungai vykdyti taikos palaikymo, konfliktų prevencijos, tarptautinio saugumo stiprinimo misijas, atitinkančias Jungtinių Tautų Chartijos principus.

5. REIKIA DIRBTI GERIAU, KAD PADARYTUME DAUGIAU

5.1. Veiksmingiausių būdų panaudojimas siekiant įgyvendinti tyrimų politikos tikslus

43. Laikantis vasario 10 d.²⁷ Komisijos komunikate suformuluotų principų mokslinių tyrimų politika turi būti vykdoma veiksmingiausiais būdais. Taip siekiama *atsiriboti nuo didelio Komisijos biudžeto ir personalo padidėjimo???* (N.K), kartu stiprinant ryšį su nacionalinėmis struktūromis.
44. Komisija būtų politiniu ir finansiniu atžvilgiais atskaitinga Tarybai bei Europos Parlamentui ir užtikrintų mokslinių tyrimų monitoringą atsižvelgiant į jos dalyvavimo lygmenį.

5.1.1. Valdymas vadovaujantis partnerystės principu

45. Vadovaujantis partnerystės principu tarp valstybių narių, tyrimuose dalyvaujančiųjų ir Komisijos bus vykdomos veiklos, siekiant geriau suderinti viešų ir privačių tyrimais užsiimančių partnerių pastangas, taip pat siekiant suderinti valstybių narių politiką technologijų srityje:
- veiksmams, vykdomiems pagal Sutarties 171 straipsnį, tai daugiausiai „bendros technologinės iniciatyvos“. Joms įgyvendinti būtina sukurti specifinę valdymo struktūrą;
  - veiksmams, vykdomiems pagal Sutarties 169 straipsnį, kai specifinės valdymo struktūros yra galimos, tačiau neprivalomos.
  - veiksmams, kurie padeda kurti ir plėtoti Europai aktualias infrastruktūras, diegiamas pagal trans-europinių tinklų projektų modelį (TENS).
46. Šie veiksmai – tai išteklių būtino kiekio kaupimas taikant finansines schemas, apimančias Europos investicijų banko (EIB) ir nacionalines privačias ir valstybines lėšas. Priimant veiksmų planus „i2i“, „Inovacijos 2010“, EIB padidino savo įsipareigojimus mokslinių tyrimų srityje. Už pasinaudojimą EIB kreditavimo

---

²⁷ COM(2004)101, 2004 2 10.

galimybėmis reiktų apsvaistyti galimybę Bendrojoje programoje sukurti Europinio lygmens garantijos mechanizmą, vykdam didelius technologinių tyrimų projektus.

5.1.2. Išorinis valdymas

47. Išorinis valdymas gali būti taikomas pavienėms mokslininkų grupėms ir tyrėjams remti. Abiem atvejais mokslinių tyrimų veiklos gali būti labai plačios, susijusios su ribotais tyrėjų skaičiais ir dideliu kiekiu smulkių finansinių operacijų.
48. Galimos kelios formulės, kuriomis pasinaudojant būtų galima įgyvendinti Europos tyrimų tarybos idėją: tai gali būti vykdomoji agentūra; įprastas Europos Sąjungos agentūros modelis; specifinė struktūra (pavyzdžiui, fondas), įsteigtas pagal Sutarties 171 straipsnį. Inicijuotos politinės diskusijos leistų nustatyti optimaliausią būdą, siekiant laikytis trijų pagrindinių principų: mokslinės bendruomenės vykdoma kontrolė; politinė ir finansinė Komisijos atsakomybė ir Bendrijos principas, siekiant išvengti „teisingo atsimokėjimo“ rizikos.

5.1.3. Komisijos valdymas

49. Komisija valdys teikdama paramą bendrai vykdomiems tyrimams dėl:
  - Komisijos vaidmens rengiant ir reguliariai atnaujinant darbo programas, kurios yra šių iniciatyvų pagrindas;
  - jos vaidmens, padedant kurti partnerystes, ir jos pripažintiems gebėjimams tinkamai administruoti didelius tarptautinius projektus;
  - glaudaus šių veiklų ryšio su ES politika.
50. 6-osios bendrosios programos naujos finansinės taisyklės leido sumažinti atsiskaitymo operacijų skaičių priežiūros, mokslinės kontrolės ir monitoringo naudai. Nustačius, kad tam tikrai veiklai nereikalingos tiesioginės Komisijos paslaugos, likusius vykdymo darbus atlikti galėtų būti pavesta išorinėms struktūroms.

5.2. Bendrosios programos funkcionavimotobulinimas

51. Kartu būtina tobulinti programos teisinį reglamentavimą ir administravimą, siekiant didesnio vertinimo proceso skaidrumo, trumpinant terminus ir mažinant projektų²⁸ rengimo sąnaudas.
52. Finansinės ir administracinės nuostatos turi būti pataisytos ir supaprastintos atsižvelgiant į įgytą patirtį. Vadovaujantis darbo grupės išvadamis dėl 6-osios bendrosios programos priemonių įvertinimo, bus inicijuotas programos supaprastinimo procesas, į kurį bus įtraukti programos dalyviai ir nacionalinės tyrimų institucijos. Finansinės taisyklės bus dar kartą išnagrinėtos ir pasiūlymai bus pateikti Europos Tarybai bei Parlamentui Komisijos pasiūlymų dėl sprendimų ir atitinkamų dalyvavimo taisyklių kontekste.

---

²⁸ Pagal Europos Sąjungos Tarybos išvadas, pateiktas 2004 m. kovo mėn. (išvadų 26 punktas).

6. RENGIANTIS SEPTINTAJAI BENDRAJAI PROGRAMAI

53. Čia pristatytos idėjos turėtų būti dvejų debatų objektas – politinių debatų institucijose, taip pat tarp Europoje atliekamų tyrimų dalyvių ir vartotojų. 2005 m. pradžioje, remdamasi šių debatų rezultatais, Komisija pristatys savo pasiūlymą dėl ES 7-osios bendrosios mokslinių tyrimų programos. Kartu su finansinės paramos schemomis, Komisija pateiks pasiūlymus dėl teminių mokslinių tyrimų prioritetų.